

Apstiprinu
PIKC LMMDV direktore
(I.Auziņa)
2019.gada 25. JUNIJU.

Darba drošības instrukcija

darbam ar urbjmašīnu

(tai skaitā galdniecības elektroinstrumentiem)

DDI – 26 – 2019

Saskaņā ar MK noteikumiem Nr. 749 "Apmācības kārtība darba aizsardzības jautājumos" no 2010.gada 10.augusta

1. Nosacījumi attiecīgā darba izpildei

1.1. Patstāvīgi darbu drīkst veikt personas ne jaunākas par 18 gadiem, kurām veikta obligātā veselības pārbaude (OVP) pirms stāšanās darba tiesiskajās attiecībās, veikta ievadinstruktāža, sākotnējā instruktāža darba vietā un apmācīti droši darba paņēmieni*.

*Nosacījumi par vecumu un OVP nav attiecināmi uz izglītojamiem mācību iestādē, mācību procesā.

1.2. Atkārtotu darba drošības instruktāžu veic, lai atgādinātu darba aizsardzības noteikumu un instrukciju prasības, pārbaudītu un paaugstinātu nodarbināto zināšanas:

* darba īņemējiem - reizi divpadsmit mēnešos;

* izglītojamiem – ne retāk kā reizi sešos mēnešos (uzsākot pirmo mācību pusgadu un uzsākot otro mācību pusgadu);

* neplānotu instruktāžu – ja nodarbinātajam mainās darba apstākļi, darba raksturs, darba vieta, darba aprīkojums, tehnoloģiskais vai darba process; noticis nelaimes gadījums vai konstatēta arodslimība (instruktāžu veic tiem nodarbinātajiem, kuriem ir līdzīgi darba apstākļi vai kuru darbs saistīts ar notikušo nelaimes gadījumu darbā vai konstatēto arodslimību; nodarbinātais pārtraucis darbu uz laiku, kas ilgāks par sešdesmit kalendārām dienām, bet darbos ar bīstamām iekārtām vai paaugstinātas bīstamības darbos – ilgāk par četrdesmit piecām dienām).

1.3. Instruktāžu organizē darba, izglītojamiem - mācību laikā, atvēlot pietiekami daudz laika pilnīgam un kvalitatīvam materiāla izklāstam, praktisko metožu un paņēmienu apguvei, kā arī zināšanu pārbaudei.

1.4. Nodarbinātā pienākumi:

1.4.1. veikt tikai to darbu kurā apmācīts un instruēts darba drošībā;

1.4.2. ievērot PIKC LMMDV iekšējos kārtības noteikumus (IKN);

1.4.3. izmantot tikai tos instrumentus un palīgierīces, ko paredz darba veikšanas tehnoloģija;

1.4.4. ievērot ražotāja nosacījumus iekārtu lietošanai;

1.4.5. lietot kolektīvās aizsardzības līdzekļus, kā arī nodarbinātā rīcībā nodotos individuālās aizsardzības līdzekļus (IAL) un pēc lietošanas veikt attiecīgo aizsardzības līdzekļu un cita aprīkojuma apkopi nepieciešamajā apjomā, kā arī novietot tos tiem paredzētajā vietā;

1.4.6. ievērot drošības zīmes, kā arī lietot drošības ierīces, ar ko apgādāts darba aprīkojums un darba vieta.

1.5. nodarbinātais ir tiesīgs atteikties veikt darbu, ja PIKC LMMDV nav nodrošinājis nekaitīgus un drošus darba apstākļus.

1.6. Drošus darba paņēmienus ierāda tiešais darba vadītājs.

2. Prasības darba vietas iekārtošanai un tehnoloģiskā procesa organizācijai

2.1. darba vieta un iekārta jāuztur darba kartībā, regulari jātīra putekli, tā jāeļlo un jāregulē;

2.2. darbagaldu pievada iezogojuumi jābūt atveramiem, ērti apkalpojamiem, konstruktīvi sasaistītiem ar darbagaldu un jāaizsedz pievadi no viāam pusēm. Noņamamie iežogojumi (vairogi, durtiņas) ir pieļaujami tādā gadījumā, ja darbmašīnas konstrukcija neļauj lietot atveramus;

2.3. nelikt rokas zem apstrādājamā materiāla;

2.4. aizliegts uzsākt darbu vai turpināt veikt darbu pie bojāta darbgalda;

2.5. par bojājumu nekavējoši informēt tiešo darba vadītāju;

2.6. nepārslogot iekārtu;

2.7. instrumentus un liekus priekšmetus turēt tālāk no darba zonas;

2.8. darba vieta katram nodarbinātajam pašam ir jāuztur kārtībā, darba instrumenti ir jānovieto tiem paredzētās vietās, kā arī no instrumentiem jānotīra putekļi/darba procesā radušās tehnoloģiskās atliekas.

3. Veselībai kaitīgie un bīstamie darba vides riska faktori, to pielaujamās normas

3.1. Gaisa temperatūras normas: ziemas periodā no +16 līdz +23 grādi C;

vasaras periodā no +16 līdz +27 grādi C;

3.2. relatīvais mitrums: diapazonā no 30 līdz 70%;

3.3. gaisa kustības ātrums: nepārsniedzot 0,4 m/s;

3.4. darba vietas apgaismojums: ne mazāks par 300lx, pēc darba vietas un veida (skatīt MK noteikumu Nr.359 no 2009.gada 28.aprīļa 2.pielikumu “Iekštelpu apgaismojuma līmeņi atkarībā no darba vietas un darba veida” ;

3.5. apgaismojuma līmenis darba vietā var būt augstāks, bet tas nedrīkst radīt nelaimes gadījuma risku, tai skaitā paaugstinātu redzes sasprindzinājumu un apžilbinājumu.

3.6. Darbā ar urbjmašīnu, būtiskākie riska faktori:

- 3.6.1. rotējošas detaļas;
- 3.6.2. šķembas no apstrādājamā materiāla;
- 3.6.3. abrazīvie putekļi, metāla putekļi;
- 3.6.4. nepietiekošs apgaismojums;
- 3.6.5. neatbilstošs mikroklimats;
- 3.6.6. lokāla vibrācija;
- 3.6.7. augstas temperatūras iedarbība;
- 3.6.8. paaugstināts trokšņa līmenis;
- 3.6.9. piespiedu darba poza;
- 3.6.10. elektriskās strāvas iedarbība.

4. Kolektīvie un individuālie aizsardzības līdzekļi

4.1. Kolektīvās aizsardzības līdzekļi (KAL) - līdzekļi, kas paredzēti divu un vairāku nodarbināto vienlaicīgai aizsardzībai pret darba vides riska faktoru bīstamo un kaitīgo iedarbību: ventilācijas sistēma, apgaismojuma sistēma, drošības zīmes, drošības krāsojumi, lentas, nožogojumi u.t.l.;

4.2. Individuālās aizsardzības līdzekļi (IAL) - individuālie līdzekļi viena nodarbinātā aizsardzībai pret darba vides riska faktoru bīstamo un kaitīgo iedarbību;

4.3. Darbam nepieciešamie IAL:

- 4.3.1. aizsargapģērbs, tai skaitā aizsargcepure;
- 4.3.2. aizsargbrilles;
- 4.3.3. respirators;
- 4.3.4. aizsargapavī;
- 4.3.5. *aizsargcimndus* darbā pie rotējošiem darbgaldiem neizmanto, bet gan blakus darbos metālapstrādē).

5. Darba aizsardzības prasības darbu uzsākot

5.1. Pirms darba uzsākšanas:

- 5.1.1. iekārtas vizuāla apskate;
- 5.1.2. izolācijas vizuāla pārbaude;
- 5.1.3. pārbaude tukšgaitā;

5.2. darba vietas un IAL sagatavošana darbam;

5.4. iekārtas, instrumenta, to bloķēšanas un aizsargierīču, kā arī aizsargsazemējuma, ventilācijas, apgaismojuma pārbaude;

5.5. tehnoloģiskā procesa, iekārtas, pareizas iedarbināšanas secības ievērošana;

5.6. gadījumi, kad aizliegts uzsākt darbu ievērošana.

6. Ugunsdrošības prasības

- 6.1. ievērot vispārējās ugunsdrošības prasības;
- 6.2. ievērot PIKC LMMDV IKN ;
- 6.3. nestrādāt ugunsnedrošu materiālu tiešā tuvumā;
- 6.4. nodrošināt brīvu pieeju ugunsdzēsības līdzekļiem.

7. Elektrodrošības prasības

- 7.1. strāvas pieslēgums atbilstoši iekārtu ražotāja nosacījumiem;
- 7.2. kontaktligzdu ērts izvietojums telpā;
- 7.3. sazemējums;
- 7.4. droša izolācija (nepieciešamības gadījumā papildus izolācija: dielektriskie paklāji, dielektriskie cimdi).

8. Kārtība, kādā ziņo par konstatētiem iekārtu, ierīču, instrumentu bojājumiem

- 8.1. konstatējot bojājumu, neuzsākt darbu / pārtraukt darbu;
- 8.2. nekavējoši ziņot tiešajam darba vadītājam;
- 8.3. tiešais darba vadītājs fiksē bojājumu iekārtu apkopes/bojājumu žurnālā;
- 8.4. bojājums tiek novēsts atbilstoši iekātas tehniskajām prasībām (ar pašu vai kompetentu, sertificētu speciālistu piesaisti);
- 8.5. pēc bojājuma novēšanas tiešais darba vadītājs pirmais pārbauda iekārtas darbību.

9. Kārtība, kādā ziņo par notikušu nelaimes gadījumu darba vietā

- 9.1. pirmam paziņo tiešajam darba vadītājam;
- 9.2. pēc traumas, nelaimes gadījuma rakstura/smaguma – neatliekamajai medicīniskai palīdzībai pa tālruni **113**, ugunsdzēsības un glābšanas dienestam pa tālruni **112**.
- 9.3. uzņēmuma/iestādes administrācijai, vadītājam;
- 9.4. Valsts darba inspekcijai.
- 9.5. Vieglas traumas gadījumā ziņo tiešajam darba vadītājam (ja pieejams - vietējam medicīnas darbiniekam), tiek sniegta pirmā medicīniskā palīdzība: brūces apstrāde, plākstera uzlīmēšana.

10. Atbildība par darba drošības instrukcijas (DDI) neievērošanu

- 10.1. personas, kuras pārkāpušas darba aizsardzības prasības, atkarībā no kaitējuma rakstura un radītajām sekām, var tikt atstādinātas no veicamā darba un sauktas pie disciplinārās,

civiltiesiskās, kriminālās atbildības saskaņā ar spēkā esošo likumdošanu un normatīvajiem dokumentiem.

11. Darba aizsardzības prasības, veicot darbu

11.1. Darba laikā sekot aizsargnožogojumu esamībai un nostiprinājumam. Darba laikā aizsargnožogojumus noņemt aizliegts.

11.2. Ja darba laikā, pieskaroties darbagalda metāla daļām, jūt elektriskās strāvas iedarbību, elektrodzinējs strādā uz divām fāzēm (duc, bet negriežas), norauts zemējuma vads vai konstatēti citi elektroiekārtu bojājumi, iekārtu nekavējoties apturēt un par atklāto defektu ziņot tiešam darba vadītājam;

11.3. Neņemt un nesniegt pāri iekārtai detaļas un instrumentus.

11.5. Aizliegts pieskarties, veikt kādas darbības urbja ass griešanās laikā; jebkuras detaļu maiņas darbības veikt tikai pie iekārtas pilnīgas apstāšanās.

11.6. Lai novērstu urbja lūšanu un nodarbinātā ievainošanu ar šķembām, nepieciešams:

11.6.1. urbi apstrādājamai detaļai tuvināt tikai pēc darbagalda ieslēgšanas un tā, lai tas viegli pieskartos apstrādājamai detaļai. Urbja padevi veikt lēnām, vienmērīgi, bez grūdieniem un sitieniem;

11.6.2. urbjot dziļus urbūmus, skaidu novākšanai bez urbjmašīnas apturēšanas veikt periodiskas urbja pacelšanas darbības;

11.6.3. veicot caurejošus urbūmus, pirms urbja iziesanas cauri detaļai, nepieciešams atslēgt urbja mehānisko padevi un pabeigt cauruma urbšanu, veicot urbja padevi ar roku, ar minimālu ātrumu.

11.7. Ja urbis ir nolūzis, tad neņemt to ārā ar rokām - iespējams ievainot roku.

11.8. Veicot urbja automātisko (mehānisko) padevi, nepieļaut ražotāja norādītā un attiecīgajam urbim piemērotā ātruma pārsniegšanu.

11.9. Veicot urbja vai patronas nomaiņu, izmantot uz darbagalda koka paliktni. Urbi un patronu izsist drīkst tikai izmantojot speciālu ķīli.

11.10. Urbjmašīnas darba laikā neliekties uz rotējošas ass pusī, iespējama matu uztīšana uz ass.

11.11. Izmantot tikai tāda izmēra urbjus, kuri paredzēti attiecīga metāla apstrādes tehnologiskajā proeesā.

11.12. Darba laikā neatstāt ieslēgtu iekārtu bez uzraudzības.

11.13. Lietot atbilstošus IAL.

11.14. Ievērot smaguma celšanas nosacījumus.

11.15. Aizliegts apstrādāt bojātas sagataves.

11.16. Neslaucīt rokas slauķos, kuros varētu būt metāla skaidas. Izlietoto slaukāmo materiālu ievietot tam paredzētajās tvertnēs.

12. Darba aizsardzības prasībās beidzot darbu

12.1. Sakārtot darba vietu, novākt instrumentus un palīgierīces. Novietot tos tiem paredzētajās vietās;

12.2. novilkta aizsargtērpua un IAL , attīrīt tos no putekļiem un netīrumiem, novietot tos tiem paredzētajās vietās;

12.3. pēc darba ievērot personiskās higiēnas prasības;

12.4. paziņot tiešajam darba vadītājam par pamanītiem traucējumiem vai aizdomām par iespējamo iekārtas/instrumenta bojājumu.

13. Darba aizsardzības prasības ārkārtas situācijās

- 13.1. Ugunsgrēka gadījumā nekavējoties pārtraukt darbu un veikt pasākumus ugunsgrēka dzēšanai. Ja ugunsgrēku nevar nodzēst pašu spēkiem, tad jāizsauc Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienests pa tālruni **112**, nosaucot ugunsgrēka vietas adresi, savu vārdu, uzvārdu, telefona numuru, klausuli pirmais noliek operātors;
- 13.2. rodoties bīstamībai, kas var izsaukt nelaimes gadījumu, darbu nekavējoties pārtraukt un brīdināt citus tuvumā strādājošos;
- 14.3. traumas vai nelaimes gadījumā cietušajam nekavējoši sniedz pirmo palīdzību vai izsauc Neatliekamo medicinisko palīdzību pa tālruni **113**, nosaucot nelaimes gadījuma precīzu adresi, cietušā vārdu, uzvārdu, vecumu un savu vārdu, uzvārdu;
- 13.4. par darba laikā iegūtajām traumām nekavējoties ziņot administrācijai;
- 13.5. notikuma vietu saglabāt pēc nelaimes gadījuma izveidojušā situācijā, to izmainīt drīkst tikai gadījumā, ja tas saistīts ar palīdzības sniegšanu vai objektīvu traucējumu, kad cietušo nedrīkst atstāt notikuma vietā.